

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Statsministeriet
Prins Jørgens Gård 11
1218 København K

Dato: 19. september 2008

J.nr.: 415-0001

Indberetning vedr. Grønlands Landstings efterårssamling, fredag den 19. september 2008.

Mødet er den første mødedag under Grønlands Landstings efterårssamling 2008. Landstingssamlingen er planlagt til at strække sig over 24 mødedage, med sidste mødedag og afslutning den 28. november 2008.

På landstingssamlingens dagsorden er der ved samlingens begyndelse i alt 137 dagsordenspunkter. Herunder bl.a.:

- 16 forslag fra landsstyret til landstingslov eller landstingsforordning. En række af landsstyrets forslag vedrører ændringer til gældende landstingslove og landstingsforordninger. Blandt landsstyrets forslag kan nævnes forslag til landstingsfinanslov for 2009, forslag knyttet til den igangværende strukturreform i den offentlige sektor, forslag til ny landstingsforordning om kirken samt forslag om omdannelse af hjemmestyrets energiforsyningsselskab *Nukissiorfiit* til et aktieselskab.
- 5 forslag fra landsstyret til landstingsbeslutning, herunder Grønlands Landstings udtalelse til sager fra rigsmyndighederne. Sager fra rigsmyndighederne vedrører ikrafttræden for Grønland af lov om ændring af lov om registreret partnerskab mv., lov om de gymnasiale uddannelser i Grønland, lov om ændring af lov om sundhedsvæsenet i Grønland samt udkast til protokol om forureningsulykker.
- 3 redegørelser fra landsstyret, herunder om Grønlandsk-dansk selvstyrekommissions betænkning om selvstyre i Grønland, om det nordiske samarbejde samt om samfundsmæssige aspekter ved efterforskning og brydning af uran i Grønland.

De øvrige dagsordenspunkter vedrører bl.a. proceduremæssige punkter under Landstingets Formandskab samt i øvrigt beslutningsforslag, forespørgselsdebatter mv. og spørgsmål til landsstyret, alle rejst af landstingets medlemmer enkeltvis eller i grupper.

Under Grønlands Hjemmestyres officielle hjemmeside www.nanoq.gl kan der på adressen:

Rigsombudsmanden i Grønland
Indaleeqqap Aqputaa 3
Postboks 1030
3900 Nuuk

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi
Telefon: (+299) 32 10 01
Telefax: (+299) 32 41 71
E-mail: riomgr@gl.stm.dk
www.rigsombudsmanden.gl

<http://www.landstinget.gl/Landstingssamlinger/EM2008.aspx> findes samtlige dagsordenspunkter samt landstingets forhandlinger vedrørende disse.

Landstinget behandlede følgende dagsordenspunkter:

Punkt 1:

Mødets åbning og Landsstyreformandens åbningstale.

(Landstingets Formand / Landsstyreformanden).

Landstingsformand Ruth Heilmann (Siumut) bød landstingets medlemmer velkommen, med ønsket om god arbejdslyst.

Det bemærkes, at der siden landstingets forårssamling 2008 er sket ændringer i landstingets sammensætning:

Landstingsmedlem Asii Ch. Narup (IA) er udtrådt af landstinget og erstattes af Olga P. Berthelsen.

Landstingsmedlem Thomas Kristensen (Atassut) er udtrådt af landstinget og erstattes af Emilie Olsen.

Landstingsmedlem Lene Knüppel (Demokraterne) er udtrådt af landstinget og erstattes af Anne Marie S. Hansen.

Landstingsmedlem Marie Fleischer er udtrådt af Demokraternes landstingsgruppe og er løsgænger.

Landstingsmedlem Per Berthelsen er udtrådt af Demokraternes landstingsgruppe og overgået til partiet Siumut.

Efter velkomsten holdt Landsstyreformand Hans Enoksen, Siumut sin åbningstale. I åbningstalen indledte landsstyreformanden med at omtale den kommende kommunesammenlægning samt landsstyrets forventninger til indførelse af selvstyre. I den forbindelse bemærkede landsstyreformanden bl.a.:

Modstanderne af indførelsen af Selvstyre har prøvet at skræmme befolkningen ved at fremføre at vi ikke har råd til at overgå til Selvstyre. Det er op til Landsstyret og Landstinget at bestemme om hvornår vi skal overtage ansvarsområder fra staten.

Nye områder vil blive hjemtaget alt efter om vi har råd og ressourcer dertil, da alt andet vil være uansvarligt.

Vi fastholder nu at første område der bliver hjemtaget efter indførelse af Selvstyre er råstofområdet. Vi er klar og har det nødvendige ressourcer dertil.

Landsstyreformanden tilkendegav endvidere bl.a.:

Det er Landsstyret håb og forventning at den grønlandske befolkning går ind for indførelsen af selvstyre ved efterårets kommende folkeafstemning den 25. november. Udviklingsmulighederne indenfor den gældende hjemmestyre-ordning er ved at være udtømte, hvorfor manglende overgang til selvstyre vil give en stilstand, der begrænser vores udviklingsmuligheder som samfund.

Det er også Landsstyrets plan allerede nu at komme i gang med at forberede at Grønland i fremtiden kan blive en selvstændig stat. Her tænker jeg blandt andet på nedsættelse af en kommissionen, der skal udarbejde forslag til en kommende grønlandsk grundlov, da dette arbejde må anses for at være omfattende og tage flere år. Men det væsentligste er at vi nu arbejder for at Selvstyret bliver godkendt og implementeret.

Landsstyreformandens åbningstale berørte de fleste af sektorområderne i det politiske arbejde i landsting og landsstyre. Fra landsstyreformandens bemærkninger kan det bl.a. fremhæves:

I forbindelse med den fremtidige arbejdsmarkedsstruktur og bedre udnyttelse af arbejdsstyrken vil den nuværende mobilitetsstøtteordning være af afgørende betydning, og ordningen må på baggrund af vores hidtidige erfaringer gøres mere smidig således at fremtidige brugere serviceres efter "et dørs"-princippet, således at arbejdssøgning, boligansøgning, ansøgning om plads til børnepasning m.v. kan ske på et sted. Folk, der vil flytte skal have den nødvendige hjælp, og ikke være usikre.

I tråd med den store uddannelsesindsats på landstingsfinanslovens udgiftsbudget fremhævede landsstyreformanden landsstyrets indsats for øget uddannelse og øget kollegiebyggeri.

På miljøområdet fremhævede landsstyreformanden klimaforandringer og Grønlands forpligtelser på CO₂-området. herunder tilkendegav landsstyreformanden bl.a.:

Det er Landsstyrets holdning at der i forbindelse med arbejdet med en ny klimaaftale til erstatning for Kyoto-protokollen bør indgås en ny aftale, der giver plads til økonomisk udvikling og mulighed for udledning af drivhusgasser. Det er Landsstyrets holdning at hvis der indgås en ny aftale med mulighed herfor, på udgangspunktet være mulighederne for produktion af ren og miljørigtig energi.

Som et eksempel kan nævnes at hvis Alcoa anlægger et aluminiumssmelter i Grønland, vil den samlede udledning af CO₂ på verdensplan blive mindre, selvom vores egen udledning bliver større, da anlæggelsen af et smelter, der vil få energi fra vandkraft, vil være langt mindre forurenende, end hvis der blev anlagt en smelter andre steder på grundlag af konventionel energi.

Det er Landsstyrets holdning at Grønland selvfølgelig skal være med i bestræbelserne for at mindske udslippet af CO₂ på verdensplan, bl.a. gennem udnyttelse af den nyeste og mest miljøskånsomme teknologi når der er mulighed herfor.

Grønland skal ligesom andre lande have mulighed for fremskridt og økonomisk udvikling. Derfor ønsker vi at der for Grønlands vedkommende etableres en ordning lig den ordning, der er blevet etableret for Island.

Landsstyret har således allerede gået i gang med at arbejde for at dette bliver det centrale omdrejningspunkt for Grønland under De Forenede Nationers klimatopmøde i København i 2009 for at drøfte en ny klimaaftale.

Landsstyret forventer, at der i de kommende år vil være behov for betydelige investeringer i infrastruktur som vandkraft, lufthavne og havne. I den forbindelse omtalte Landsstyreformanden, at man vil søge den tilknyttede finansieringsbyrde løst ikke blot med midler fra de offentlige kasser, men bl.a. også ved fremmedfinansiering.

I tilknytning til diskussionen om hjemmestyret skal tage del i ejerskabet af et muligt kommende aluminiumsmelteværk bemærkede landsstyreformanden, at man allerede tidligere har forpligtet sig stærk til at være medfinansierende gennem et fremtidigt medejerskab.

Han henviste til, at der allerede nu er givet kulbrintetilladelser til forskellige selskaber til ni forskellige sektorer i grønlandske farvande. Grønland er medejer i alle disse selskaber, gennem grønlandsk ejerskab til 12½ % af aktiekapitalen i de ni selskaber.

Disse ejerandele har Grønland fået i forbindelse med afgivelsen af tilladelserne til forundersøgelser, således at der ikke er lagt en økonomisk ydelse herfor, ligesom Grønland heller ikke skal bidrage med midler til olieeftersøgningen.

Hvis det bliver aktuelt at der bliver fundet olie og denne begynder at blive udnyttet er Grønland gennem sit medejerskab forpligtet til at være med til at medfinansiere dette, med et beløb, der er anslået til at være mellem 2-3 milliarder kroner for hvert selskab. Vi vil således være forpligtet til at være medfinansierende, hvis alt går vel og der bliver fundet olie og udnyttelsen begynder i alle sektorer, hvortil der er givet forundersøgelsestilladelser.

Hvis Grønland skal være økonomisk selv bærende kan man ikke udover de eksisterende erhverv komme udenom at det nødvendigt med en generel højnelse af uddannelsesniveaet, udvikling af industrien samt øget råstof- og olieeftersøgning.

På denne baggrund har Landsstyret allerede gået i gang med at undersøge om der er muligheder for ekstern finansiering, ligesom andre finansieringsformer, selskabskonstruktioner og andre muligheder også undersøges. Generelt har der været kontakter til forskellige internationale finansierings-

institutter, der alle tydeligt har vist vilje til at skyde penge ind til ovennævnte formål i Grønland.

Landsstyreformanden beskrev, at økonomien siden 2005 har været præget af en pæn økonomisk vækst. Arbejdsløsheden er faldet og skatteindtægterne til Landskassen og kommunekasserne er steget. Imidlertid så man i 2007 de første tegn på en afmatning i den økonomiske vækst. Tendensen er fortsat i 1. halvår af 2008.

I forslaget til Finanslov for 2009 budgetteres med et stort underskud. Ligeledes er der et stort underskud i Finansloven for 2008. Underskuddene har hovedsagelig baggrund i, at der skal anvendes store beløb til udvikling og forundersøgelser til placering af et aluminiumsværk i Maniitsoq. Det store beløb skal bl.a. anvendes til forundersøgelser, ligesom det har været nødvendigt at fremrykke anlæggelsen af nye kollegier til vore studerende.

I forslaget til Finanslov for 2009 er områder som uddannelse, sundhed samt børn og unge blevet prioriteret højt.

På fiskeriområdet fremhævede landsstyreformanden:

Fiskeriet har som Grønlands vigtigste erhverv stor indflydelse på samfundsøkonomien. Set i det lys er det bekymrende, at udsigterne for fiskeriet i 2009 er dystre. Den biologiske rådgivning fra NAFO med hensyn til den indenskærs bestand af hellefisk er reduceret fra 12.500 til 8.800 i Diskobugten. For det udenskærs fiskeri af hellefisk ved Østgrønland er rådgivningen fra ICES for hellefiskeriet faldet fra 15.000 til 5.000 tons. Dertil er den biologiske rådgivning for torsk for 2009 fastsat til 0 tons både udenskærs og indenskærs. Derudover må det antages at rådgivningen for rejer vil være lavere end sidste år.

Fremtidsudsigterne for fiskeriet er således ikke gode. Dette skyldes desværre at der fiskes mere fisk end fiskeressourcen kan nå at vokse hvert år. Det er Landsstyrets ønske at reducere fangsterne således disse bliver i overensstemmelse med den biologiske rådgivning.

Landsstyret har nedsat en Fiskerikommission i forbindelse med Fiskerilovsrevisionen. Fiskerikommissionen er nu i gang med arbejdet der skal vurdere hvorledes rammerne for Grønlands fiskeri i fremtiden skal se ud. Fiskerikommissionen forventes at afslutte deres arbejde i slutningen af dette år og Landsstyret ser frem til kommissionens rapport og anbefalinger.

Landsstyreformanden kom endvidere ind på Grønlands interesser i øget hvalfangst samt handel med sælskind. Han sagde bl.a.:

Jeg skal på vegne af Landsstyret udtrykke både glæde og skuffelse over årets resultater fra mødet i den Internationale Hvalfangstkommission. Dels blev der opnået kvoter på 2 grønlandshvaler pr. år de næste 5 år. Grønlandshvalen har været fredet siden 1938. Landsstyret er meget skuffet over at IWC ikke

vedtog Grønlands krav om kvote på 10 pukkelhvaler årligt på trods af alle IWC's betingelser blev opfyldt. Med årets resultat er der dog opnået den største mængde tilgængeligt hvalkød, som bliver 614 tons, imod 540 tons i 2007. Landsstyret har anmodet Udenrigsministeren om at undersøge mulighederne for Grønlands udmelding fra IWC, idet det vurderes, at Grønlands interesser bliver mindre og mindre varetaget i IWC. Samtidig vil Grønland fokusere mere på sine aktiviteter i NAMMCO.

Landsstyret har fulgt tæt op på EU kommissionens initiativ til at forbyde indførsel af sælskind til EU. På trods af en såkaldt Inuit-undtagelse, er Landsstyret meget skuffet over EU kommissionens beslutning. Landsstyret er nemlig af den vurdering, at en undtagelse ikke hjælper os og kun vil skade som lignende tiltag skete i 70-erne og 80-erne. Landsstyret vil derfor fortsat følge tæt op af sagen og foretage de nødvendige tiltag inden sagen tages op igen i EU's Ministerråd og Parlamentet, herunder fortsætte med informationstiltag om sælfangst.

Ved afslutningen af åbningstalen udtrykte Landsstyreformanden:

Vi er født i dette land, som vi har arvet fra vore forfædre, der igen har arvet den fra deres forfædre. Vi skal overdrage dette land til vores efterkommere, der igen skal overdrage den til deres efterkommere. Vores forfædre har kunnet overleve i deres elskede land uden at vente på hjælp udefra selvom de nogle gange har kæmpet for at overleve i en natur, der nogle gange kan være ubarmhjertig.

Vores forfædre har aldrig overgivet dette land til andre folk, ligesom vi ikke vil.

Ja, selvfølgelig har man prøvet at kue os. Der er mange kritiske øjne udefra, hvis blikke er rettet imod os. Man prøver at nedgøre os med vores problemer som påskud. Vi kan ikke komme udenom at erkende at vi har mange forskellige problemer, men vi gør samtidig alt hvad vi kan for at løse disse.

Vi prøver ikke på at drive dette land med bind for øjnene og benægte at vi har problemer, da det jo ikke kan være sådan at vores selvbestemmelsesret ikke skal udvikles bare fordi vi har problemer. Vi skal ikke glemme at den der er herre i eget hus, også er den der føler et ansvar.

Vores stolthed som folk er vort folks sjæl og ånd, der er hovedhjørnestenen i vort folks selvstændighedstrang og udvikling, hvilket er nødvendigt at kende, hvis vi ikke skal lande på et sidespor.

Vi ser med spænding og glæde frem til resultatet af folkeafstemning om selvstyre den 25. november 2008, og jeg ønsker alle embedsfolk og partier et godt oplysningsarbejde frem mod folkeafstemningen.

Det er Landsstyrets håb at resultaterne fra indeværende landstingssamling vil være til gavn for vort land og dets befolkning.

Som ved tidligere års åbningstaler rummer Landstyreformandens åbningstale til denne landstingssamling desuden bemærkninger til en bred vifte af sektorer og ansvarsområder i Grønland. Landsstyreformandens åbningstale til landstingets efterårssamling 2008 kan i sin helhed læses i dansk oversættelse på Grønlands Hjemmestyres hjemmeside på adressen: http://www.landstinget.gl/upload/labu/em2008/aabning/pkt1_em2008_he_dk.pdf

Punkt 2:

Redegørelse for dagsorden.

(Landstingets Formandskab)

Dagsordenen blev godkendt.

Punkt 3:

Valg af Formand for Landstinget samt valg af første, anden, tredje og fjerde næstformænd til Landstinget.

(Landstingets Formand)

Under valg af formand samt formandskab i landstinget valgtes:

Landstingsformand Ruth Heilmann, Siumut.

1. næstformand Josef Motzfeldt, Inuit Ataqatigiit.
2. næstformand Augusta Salling, Atassut.
3. næstformand Astrid Fleischer Rex, Demokraterne.
4. næstformand Per Berthelsen, Siumut.

Punkt 4:

Valg af medlemmer og suppleanter til Landstingets stående udvalg og repræsentationer.

Punkt 5:

Valg af medlemmer og suppleanter til råd og nævn.

(Landstingets Formandskab)

Der indberettes ikke fra disse dagsordenspunkter.

Med venlig hilsen

Søren Hald Møller

Kopi pr. email: Folketinget
Kongehuset, Kabinetssekretariatet
Samtlige ministerier
Rigsombudsmanden på Færøerne